
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРЬКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

КВЯТКОВСЬКА Любов Абрамівна

Квятковська

УДК 658.011.46.003.12:621

**ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ
МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків-2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: — кандидат економічних наук, доцент
Маєлак Ольга Іванівна,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського,
завідувач кафедри економіки

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Ілляшенко Сергій Миколайович,
Сумський державний університет,
завідувач кафедри маркетингу

кандидат економічних наук
Косенко Олександра Петрівна,
Національний технічний університет «Харківський
політехнічний інститут»,
доцент кафедри економіки і маркетингу

Захист дисертації відбудеться « 23 » березня 2011р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.050.02 у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за адресою: 61002, м. Харків, вул. Фрунзе, 21, корпус У1, ауд. 1001.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» за адресою: 61002, м. Харків, вул. Фрунзе, 21.

Автореферат розісланий « 17 » лютого 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Я.А. Максименко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Машинобудівний комплекс займає вагомe місце в промисловості України. Стійкий розвиток машинобудівних підприємств формується під впливом різноманітних зовнішніх і внутрішніх факторів. Внутрішнє середовище розвитку підприємства, перш за все, складається з комплексу взаємопов'язаних елементів виробничої діяльності, тому сучасний аналіз ефективності розвитку машинобудівного підприємства має містити економічну оцінку його виробничого потенціалу. Ці обставини вимагають створення науково обґрунтованих методичних підходів до оцінки, формування, розвитку та ефективності використання виробничого потенціалу. Перспектива інтеграції України до Європейського Союзу обумовлює необхідність впровадження в практику вітчизняних підприємств як досвіду розвинених країн щодо ефективного використання виробничих ресурсів, так і розробки власного практичного інструментарію оцінки виробничого потенціалу в цілому з метою більш ефективного його використання.

Питання аналізу, формування та використання виробничого потенціалу підприємств та організацій досліджені у роботах вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема, таких як: Абалкін Л.І., Андрійчук В.Г., Ареф'єва О.В., Василенко Ю.В., Гончаров В.М., Должанський І.З., Донець Ю.Ю., Жаров А.В., Загорна Т.О., Іванов М.І., Ілляшенко С.М., Іщук С.О., Косенко О.П., Кущев В.Ю., Лапін Є.В., Олексюк О.І., Орлов П.А., Отенко І.П., Перерва П.Г., Рєпіна І. М., Федонін О. С., Хохлов М.П., МакГоуэн К., Марка Д., Нівен П.Р., Портер М., Райан Б. та ін.

Разом з тим, слід зазначити, що питання розробки методичних підходів до формування економічної оцінки виробничого потенціалу ще неповністю вирішені або залишаються дискусійними. Особливої уваги заслуговує проблема формування показників його економічної оцінки. Фактично вивчення проблематики оцінки виробничого потенціалу підприємства здійснюється в розрізі окремих його складових (кадри, основні та оборотні фонди, інноваційна складова та ін.) при недостатності комплексної оцінки виробничого потенціалу як складної системи, що функціонує, розвивається та має оцінюватися з урахуванням синергетичного ефекту. Недостатність чітких науково обґрунтованих методичних підходів до формування комплексної економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівних підприємств з точки зору забезпечення ефективності їх функціонування в поточному періоді та в перспективі, створення умов реалізації стратегії розвитку, практична значущість економічного оцінювання виробничого потенціалу підприємства та розроблення рекомендацій з поліпшення його використання зумовили вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота відповідає тематичній спрямованості наукових розробок, що здійснювалися кафедрою економіки Кременчуцького державного університету імені Михайла Остроградського (з 21.08.2010р. – Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського) за госпдоговірними темами: «Перспективний аналіз розвитку промисловості регіону» (СПД-ФО Марченко, м. Кременчук, ДР № 0110U103599, 2010 р.); «Формування системи інноваційно-інвестиційного розвитку

регіону в умовах кризових явищ в економіці» (СПД-ФО Нападайло, м. Кременчук, ДР № 0110U003597, 2010р.). За названими темами здобувачем досліджено теоретичні положення формування виробничого потенціалу підприємств; запропоновано засоби визначення його раціональної структури; розроблено методичні засади оцінки рівня використання виробничого потенціалу на базі застосування графоаналітичних моделей; запропоновано методичні підходи до формування кількісної оцінки виробничого потенціалу підприємства.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає у розвитку теоретичних основ та розробці методичних підходів до формування економічної оцінки виробничого потенціалу на прикладі машинобудівних підприємств Кременчуцького регіону. Поставлена мета зумовила вирішення наступних завдань:

- узагальнити існуючі теоретичні підходи щодо економічної категорії «виробничий потенціал підприємства» з метою уточнення її визначення;
- ввести в економічну термінологію поняття «якість виробничого потенціалу», як сукупності його ідентифікованих властивостей;
- сформувати систему показників оцінювання рівня виробничого потенціалу машинобудівного підприємства;
- розробити цілісну модель визначення раціональності поєднання складових виробничого потенціалу на базі збалансованої системи показників;
- запропонувати економіко-математичну модель визначення рівня якості виробничого потенціалу;
- розробити графоаналітичний підхід до оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства;
- запропонувати засоби кількісної оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства при прогнозуванні параметрів його розвитку.

Об'єктом дослідження є процес формування економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти формування економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства.

Методи дослідження. Методологічну та теоретичну основу дисертаційного дослідження формують фундаментальні положення економічної теорії, досягнення вчених-економістів у сфері управління потенціалом підприємства. Для вирішення поставлених в дисертаційному дослідженні завдань використовуються методи: аналіз, синтез, історико-логічний – для дослідження еволюції підходів визначення категорії «виробничий потенціал» підприємства; SWOT-аналізу – для розробки методичних рекомендацій щодо аналізу впливу чинників внутрішнього та зовнішнього середовища в загальній системі формування економічної оцінки виробничого потенціалу; статистичного аналізу, групування та узагальнення – для діагностики стану та динаміки показників економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства; експертних оцінок – для визначення питомої ваги показників оцінки окремих складових виробничого потенціалу; моделювання й прогнозування – для оцінки можливостей розвитку виробничого потенціалу машинобудівного підприємства як цілісної системи з метою оцінки

можливостей та забезпечення його подальшого розвитку; кореляційно-регресійного аналізу – для обґрунтування впливу окремих показників економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства на сукупний результат його діяльності. Інформаційною базою дослідження є офіційні матеріали Державного комітету статистики України; законодавчі, нормативні акти; інформативно-аналітичні матеріали та науково-методичні розробки, а також, власні дослідження здобувача і результати їх обробки.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в наступному:

вперше

запропоновано методичний підхід до оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства на основі комплексного визначення рівня його якості, з урахуванням параметрів гнучкості, стійкості, інноваційності та санаційної спроможності, що, на відміну від існуючих підходів, дає можливість оцінити не тільки поточний стан виробничого потенціалу, а і його спроможність забезпечити реалізацію відповідних стратегій розвитку підприємства;

удосконалено

методичні рекомендації з діагностики раціонального поєднання основних складових виробничого потенціалу машинобудівного підприємства, відмінністю яких є формування шкали оцінки рівня збалансованості складових виробничого потенціалу з можливостями стратегічного розвитку підприємства;

науково-практичні підходи до кількісної оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства, які ґрунтуються на узагальнюючих оціночних показниках окремих складових виробничого потенціалу, що диференційовані за принципами збалансованої системи показників та, на відміну від існуючих підходів, сприяють формуванню більш достовірної комплексної оцінки виробничого потенціалу з врахуванням проміжних результатів діяльності підприємства;

дістали подальшого розвитку

визначення економічної сутності категорії «виробничий потенціал підприємства» як системи, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє з більшою достовірністю формувати базу подальшого розвитку підприємства з урахуванням тенденцій науково-технічного прогресу та прогресивності управлінського механізму та створює підґрунтя врахування особливостей окремих складових потенціалу при формуванні та оцінці можливостей розвитку підприємства;

характеристики виробничого потенціалу, в склад яких, на відміну від існуючого підходу, введена специфічна ознака – конгломеративність, що створює підґрунтя для врахування індивідуальних особливостей його елементів при оцінці виробничого потенціалу як складної динамічної системи;

концептуальні положення по оцінці існуючого стану і перспектив розвитку виробничого потенціалу машинобудівних підприємств, особливістю яких є удосконалення відповідних методів оцінки з використанням економіко-математичних моделей, що дає можливість більш достовірно окреслити показники визначального характеру на основі виявлення закономірностей та тенденцій розвитку чинників найсуттєвішого впливу.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані в роботі теоретико-методичні положення та запропоновані практичні рекомендації є основою для більш досконалої порівняно з існуючою економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівних підприємств. Врахування в діяльності планово-економічних служб машинобудівних підприємств Кременчуцького регіону запропонованих в дослідженні методичних підходів щодо формування економічної оцінки виробничого потенціалу на базі комплексного підходу дозволить здійснювати прогнозування розвитку виробничого потенціалу за рахунок змін його якісних характеристик. Пропоновані аналітичні процедури сприяють підвищенню якості аналізу виробничого потенціалу машинобудівного підприємства в цілому та виявлення тих складових, що є «вузьким місцем» та потребують удосконалення при подальшому розвитку підприємства.

Базові результати дослідження, пропоновані методичні підходи знайшли своє практичне застосування при прийнятті управлінських рішень щодо оцінки та розвитку виробничого потенціалу в цілому, його окремих складових при прогнозуванні можливостей стратегічного розвитку на ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод» (м. Кременчук, акт впровадження від 22.04.2010 р.), на ВАТ «Кременчуцький завод дорожніх машин» (м. Кременчук, акт впровадження від 18.03.2010 р.). Основні теоретичні та методичні розробки використовуються при викладанні у Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського навчальних дисциплін «Економіка підприємства», «Планування діяльності підприємства», «Потенціал підприємства: його формування та оцінка», «Управління потенціалом підприємства», «Внутрішній економічний механізм підприємства» (акт впровадження № 70-10 / 520 від 21.04.2010 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, у якій запропоновано підхід до формування методичних засад щодо розв'язання питань оцінки виробничого потенціалу машинобудівних підприємств України. Здобувачеві належать наведені в дисертації наукові результати, пропозиції та висновки, серед яких: обґрунтування запропонованих підходів щодо оцінки якості та рівня використання виробничого потенціалу, раціональності поєднання його складових як елементів комплексної економічної оцінки.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, результати, висновки та пропозиції, що містяться в дисертації доповідалися на: XII міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми и перспективы инновационного развития экономики» (м. Скадовськ, 2007 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку ринку науково-технічної продукції України та країн Африки» (м. Київ, 2007 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми праці та соціальних технологій у промисловому регіоні: теорія та практика» (м. Луганськ, 2008 р.), III Міжнародній науково-практичній конференції «Управління інноваційним розвитком в Україні: проблеми, перспективи, ризики» (м. Львів, 2010 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Підприємницька діяльність в Україні: проблеми розвитку та регулювання» (м. Київ, 2010 р.).

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 16 наукових праць, з них 11 – у фахових наукових виданнях ВАК України.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, 3-х розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації – 220 сторінок друкованого тексту. Дисертація містить 36 таблиць, з них 26 за текстом, 10 – на 13 окремих сторінках; 21 рисунок, з них 18 рисунків за текстом, 3 – на 3 окремих сторінках, список використаних джерел зі 176 найменувань на 18 сторінках, 7 додатків на 17 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та завдання, визначено предмет, об'єкт дослідження, висвітлено наукову новизну й практичне значення одержаних результатів, викладено результати їх апробації, особистий внесок здобувача.

У **першому розділі «Сучасний стан теорії та методів економічної оцінки виробничого потенціалу промислового підприємства»** розкрито сутність категорії «виробничий потенціал» підприємства з урахуванням розвитку основних положень економічної теорії з цієї проблеми; обґрунтована значущість окремих складових виробничого потенціалу при формуванні та оцінці можливостей реалізації певної стратегії розвитку підприємства; проаналізовано сутність існуючих методів оцінки виробничого потенціалу промислового підприємства; сучасний стан і рівень виробничого потенціалу машинобудівних підприємств України.

З метою комплексного підходу економічну категорію «виробничий потенціал» пропонується визначати як спроможність господарюючого суб'єкта за умов прогресивності управлінського механізму та впровадження досягнень науково-технічного прогресу використовувати сукупність наявних та резервних ресурсів для виробництва максимального обсягу конкурентоспроможної продукції, досягнення стійкого положення на ринку та вирішення завдань стратегічного розвитку.

Розуміння економічної категорії «виробничий потенціал підприємства», як складної системи, сукупність елементів якої дозволяє забезпечити розвиток підприємства та сформулювати такі базові принципи поєднання складових виробничого потенціалу підприємства, як, з одного боку, конгломеративність, а, з другого – синергійність. Сукупність характеристик та принципів поєднання складових виробничого потенціалу дозволяє формувати результати діяльності підприємства на підставі сукупності проявів класичних та специфічних характеристик на рівні виявлених принципів їх поєднання (рис.1).

Встановлено, що при формуванні та реалізації стратегії важливий не тільки обсяг сформованого виробничого потенціалу, а і його якість, яка в значній мірі характеризує стан виробничого потенціалу та підприємства в цілому.

Пропонується визначення якості виробничого потенціалу як сукупності його ідентифікованих властивостей, яка в результаті їх синергетичної взаємодії сприяє максимальній реалізації виробничого потенціалу як бази формування та реалізації стратегії майбутнього розвитку підприємства. Оцінюючи можливості реалізації певної стратегії машинобудівного підприємства, доцільно виділити такі характеристики якості виробничого потенціалу: гнучкість, стійкість, інноваційність, санаційна спроможність (для підприємств, на яких діагностується фінансова криза).

Проведене дослідження дозволяє виділити підходи до формування оцінки виробничого потенціалу сучасного підприємства: виходячи з мети дослідження – прогностичний, діагностичний і міжгосподарський порівняльний; з точки зору можливостей здійснення оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства з використанням чіткого математичного механізму – ресурсний, структурний, цільовий.

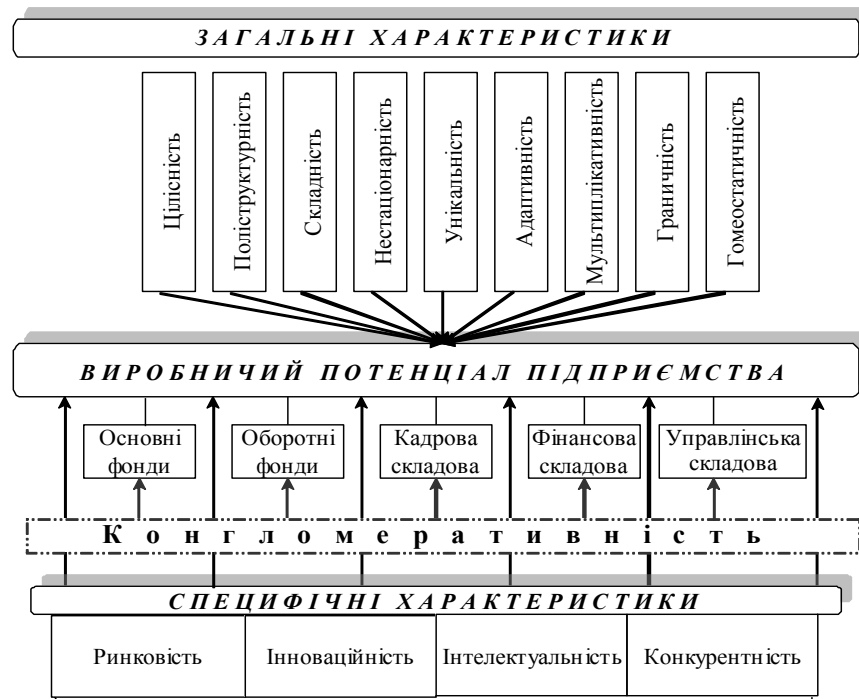

Рис.1. Сукупність характеристик та принципів поєднання складових виробничого потенціалу

У рамках реалізації всіх зазначених підходів до оцінки виробничого потенціалу підприємства найбільш інформативними визначені наступні методи його оцінки: графоаналітичний метод, метод інтегральної оцінки.

При формуванні економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівних підприємств слід враховувати загальний стан галузі, проблеми та перспективи її розвитку. Частка машинобудівної продукції в структурі експорту України становить 13,6%, що нижче середньосвітового рівня на 40,5%. Однією з основних причин такої ситуації є застарілий рівень технічної та технологічної бази виробництва. Так, середній розрахунковий вік обладнання перевищує 20 років, тоді як за прийнятою у провідних країнах світу практикою термін служби технологічного обладнання не повинен перевищувати 7—10 років. Щорічний відсоток оновлення обладнання є надзвичайно низьким – 0,01%, тоді як у провідних країнах світу з розвинутим машинобудуванням вважається, що щорічно повинно оновлюватися 10-12% технологічного обладнання.

Означена ситуація характерна для підприємств машинобудівного комплексу Кременчуцького району, серед яких ВАТ «Завод дорожніх машин» (ВАТ «Кредмаш»), ВАТ «Кременчуцький колісний завод» (ВАТ «КрКЗ»), ХК «АвтоКрАЗ» у виді ВАТ, ВАТ «Крюківський вагонобудівний завод» (ВАТ «КВБЗ»).

Серед основних завдань розвитку виробничого потенціалу машинобудівних підприємств Кременчуцького регіону – створення сприятливих умов для розвитку науки, заохочення проведення інноваційної діяльності, сприяння технологічній модернізації та інвестиційній привабливості, забезпечення зростання обсягів виробництва та конкурентоспроможності промислового комплексу.

В другому розділі «Науково-методичні засади оцінювання виробничого потенціалу машинобудівного підприємства» викладено концептуальні та методичні основи економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівних підприємств; запропоновано методичний підхід здійснення діагностичних процедур визначення раціональності поєднання основних складових виробничого потенціалу машинобудівних підприємств у збалансованій системі показників; визначені базові елементи пропонованої схеми комплексної оцінки рівня якості виробничого потенціалу з метою обґрунтування стратегії розвитку підприємства; здійснено оцінку рівня використання виробничого потенціалу машинобудівних підприємств Кременчуцького регіону (ВАТ «Кредмаш, ВАТ «КрКЗ», ХК «АвтоКрАЗ» у виді ВАТ, ВАТ «КВБЗ») із використанням системи найбільш інформативних показників.

Доведено, що важливим етапом формування економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівних підприємств з метою екстраполяції рівня виробничого потенціалу на кінцеві результати діяльності є використання SWOT-аналізу, який дозволяє виявити та систематизувати конкурентні переваги та слабкі сторони діяльності підприємства з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів та формувати економічну оцінку виробничого потенціалу з урахуванням перспектив і можливих загроз як з боку зовнішнього, так і внутрішнього середовища на етапах формування, використання та розвитку виробничого потенціалу.

Узагальнюючи результати SWOT-аналізу провідних підприємств машинобудування Кременчуцького регіону, слід зазначити, що сильні та слабкі сторони, можливості та загрози перш за все пов'язані з трансполяцією розвитку складових виробничого потенціалу на кінцеві результати діяльності, які були оцінені не чисельними значеннями показників, а експертними оцінками наявностей та рівнем використання потужностей, кваліфікацією персоналу, станом основних фондів, активністю інвестиційної діяльності.

Інтегральну оцінку раціональності поєднання основних складових виробничого потенціалу машинобудівних підприємств доцільно здійснювати, враховуючи особливості моделі збалансованої системи показників. Пропонований підхід заснований на формуванні 4-х груп показників, кожна з яких об'єднує показники з точки зору оцінки елементів структури виробничого потенціалу (основні, оборотні фонди, кадри, фінанси, організація) в методології Збалансованої системи показників (табл.1, табл.2.).

Такий підхід є підставою для оцінки можливості реалізації обраної стратегії розвитку, оскільки створюються умови визначення та оцінки позитивних та проблемних позицій.

Таблиця 1

Базові показники інтегральної оцінки раціональності поєднання основних складових виробничого потенціалу
машинобудівного підприємства

Показник	Бал	ХК «АвтоКрАЗ» у виді ВАТ			ВАТ «Кредмаш»			ВАТ «КВБЗ»			ВАТ «КрКЗ»		
		2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Перша група ($d_1 = 20$)													
Витрати на 1 грн. продукції	8,2	0,94 (0,06)	0,91 (0,09)	1,17 (-0,17)	0,84 (0,16)	0,79 (0,21)	0,76 (0,24)	0,75 (0,25)	0,77 (0,23)	0,82 (0,18)	0,82 (0,18)	0,73 (0,27)	0,60 (0,40)
Коефіцієнт покриття постійних витрат	4,0	0,68	0,72	-0,006	10,28	11,14	9,63	38,62	39,74	32,50	9,54	10,35	11,76
Фондовіддача	6,8	1,02	1,88	1,04	3,54	3,21	4,90	14,86	14,27	6,89	4,28	3,95	2,90
Коефіцієнт придатності основних фондів	8,6	0,12	0,1	0,09	0,428	0,445	0,464	0,56	0,61	0,64	0,45	0,45	0,46
Матеріаловіддача	4,4	1,23	1,30	1,09	1,88	1,90	1,81	1,48	1,46	1,41	1,45	1,51	1,61
Темпи зміни продуктивності праці	7,8	1,14	1,12	1,06	1,28	1,34	1,25	1,14	1,28	1,12	1,12	1,25	0,86
Оборотність запасів	6,4	4,12	4,25	3,62	5,64	6,36	4,58	5,80	8,60	3,60	4,35	4,89	2,72
Друга група ($d_2 = 15$)													
Темпи зміни середньої заробітної плати	4,2	1,14	1,18	1,27	1,28	1,35	1,22	1,12	1,22	1,07	1,08	1,16	0,65
Плинність кадрів план враховано	4,8	9,2 7,0 -2,3	8,6 7,5 -1,1	10,8 8,0 -2,8	7,8 7,0 -0,8	7,9 8,0 0,1	7,9 8,0 0,1	2,96 3,0 0,04	1,3 2,5 1,2	2,27 2,5 0,22	5,6 5,0 -0,6	3,3 4,5 1,2	3,7 2,5 -1,2
Коефіцієнт зростання середнього розряду працівників	3,6	0,06	0,08	0,04	0,12	0,10	0,10	0,16	0,18	0,22	0,08	0,05	0,06
Середній вік працюючих	4,4	46	46	48	42	42	42	38,6	38,6	38,6	48,6	45,2	44,5
Третя група ($d_3 = 30$)													
Показник ліквідності	8,4	0,0002	0,0003	0,0005	0,15	0,13	0,1	0,47	0,09	0,25	0,25	0,37	0,39
Коефіцієнт фінансової стійкості	6,5	1,01	1,68	7,22	0,64	0,31	0,50	4,25	2,88	4,39	0,74	0,75	0,77
Фінансовий леверидж	4,3	-6,6	-8,4	-20,4	0,46	0,50	0,34	1,61	1,69	1,31	2,46	1,14	1,08
Четверта група ($d_4 = 35$)													
Зміни обсягів реалізації продукції	6,6	167,4	184,8	93,8	138,6	142,8	133,3	151,9	181,42	81,54	122,5	138,5	86,8
Рентабельність активів	8,2	0,014	0,025	-0,035	0,44	0,49	0,41	0,68	0,74	0,24	0,32	0,39	0,24
Рентабельність власного капіталу	7,4	0,052	0,055	0,047	0,18	0,16	0,24	0,32	0,25	0,34	0,16	0,11	0,09
Рентабельність реалізації	9,5	0,066	0,097	-0,146	0,24	0,27	0,32	0,20	0,17	0,18	0,42	0,37	0,27

Таблиця 2

Динаміка інтегрального показника раціональності поєднання основних складових виробничого потенціалу підприємств машинобудівного комплексу Кременчуцького регіону (P_{0n_i})

Підприємство	Період часу		
	2006 р.	2007 р.	2008 р.
ХК «АвтоКрАЗ» у виді ВАТ	5,5	2,9	1,65
ВАТ «Кредмаш»	5,83	5,78	5,71
АТ «КВБЗ»	8,93	7,91	6,51
ВАТ «КрКЗ»	6,47	6,28	5,91

Пропонується шкала оцінки рівня раціональності поєднання складових виробничого потенціалу при визначенні можливої стратегії розвитку підприємства (табл. 3).

Таблиця 3

Критерії визначення рівня раціональності поєднання складових виробничого потенціалу машинобудівних підприємств

Рівень раціональності	Значення узагальнюючого показника	Характеристика
Високий	8,0-10,0	Виробничий потенціал характеризується позитивною динамікою показників за всіма перспективами ЗСП
Достатньо високий	4,0-8,0	При загальній позитивній динаміці показників можливе зниження інтегрального показника у зв'язку з впливом результату за перспективою ЗСП «Клієнтська складова»
Достатній	2,0-4,0	Показники можуть мати тимчасову негативну динаміку при збереженні кадрової складової та складової основних фондів
Низький	0-2,0	Характеризується суттєвим зниженням показників за всіма перспективами ЗСП

Найбільший бал шкали оцінки кожного показника (10 балів) доцільно використати при формуванні шкали оцінки раціональності поєднання складових виробничого потенціалу на базі інтегрального показника та її графічній інтерпретації з метою оцінки можливостей реалізації певної стратегії (рис.2).

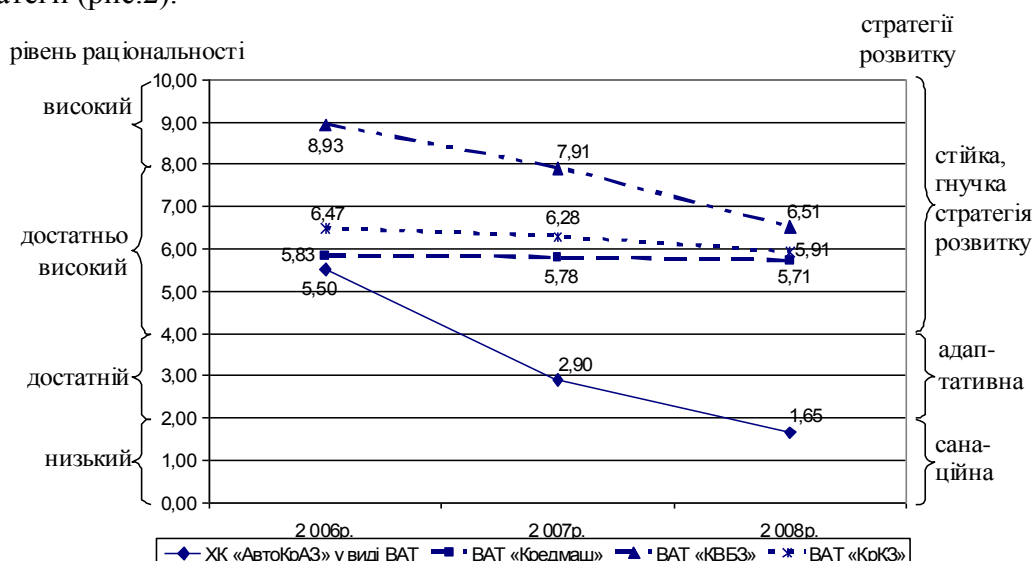

Рис.2. Динаміка раціональності поєднання основних складових виробничого потенціалу з використанням збалансованої системи показників

Проведене дослідження дозволяє зробити висновки, що незважаючи на всеохоплюючий характер кризових явищ, які проявилися наприкінці 2008 та в 2009рр., ті підприємства, які виявили здатність отримати позитивні результати діяльності в попередніх періодах спрямувати на розвиток виробничого потенціалу (АТ «КВБЗ», ВАТ «Кредмаш», ВАТ «КрКЗ»), а не лише на поточне споживання (ХК «АвтоКрАЗ» у виді ВАТ), мають високі або достатньо високі значення оцінки рівня раціональності формування виробничого потенціалу та не втратили можливості реалізації стратегії подальшого розвитку.

Доведено, що при формуванні та реалізації стратегії важлива не тільки наявність сформованого виробничого потенціалу, а і його якість, як особлива економічна характеристика. З метою оцінки рівня якості виробничого потенціалу пропонується схема, яка узагальнює оцінки рівня гнучкості, стійкості, санаційної спроможності виробничого потенціалу машинобудівного підприємства (рис.3).

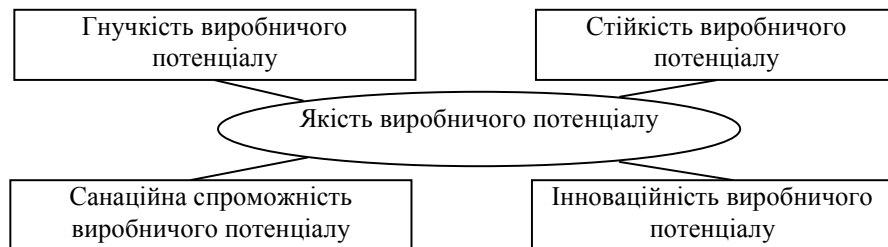

Рис. 3. Схема комплексної оцінки якості виробничого потенціалу

Динаміка рівня якості виробничого потенціалу підприємств машинобудівної галузі на прикладі ВАТ «КВБЗ» ілюструється рис.4.

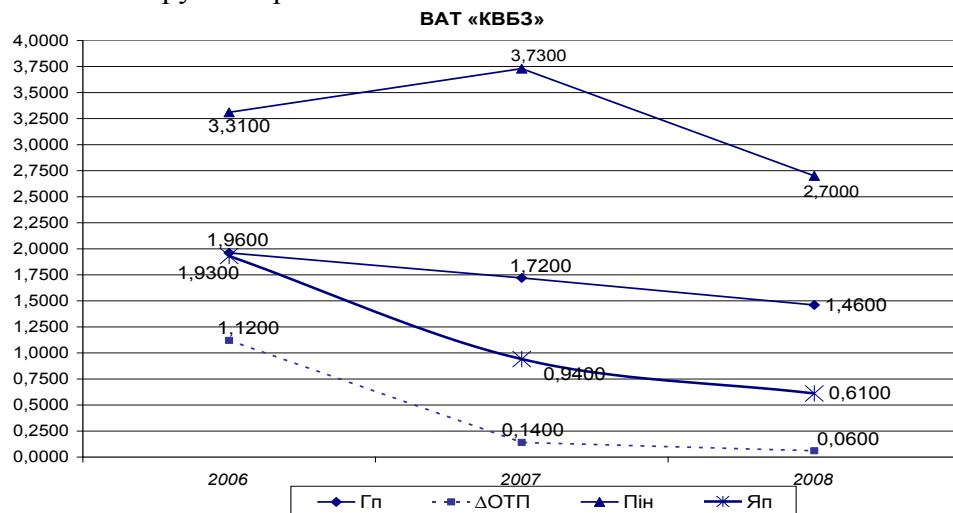

Рис.4. Динаміка рівня якості виробничого потенціалу машинобудівного підприємства (ВАТ «КВБЗ»)

На всіх підприємствах, що є базою дослідження, відзначається значне падіння рівня якості, хоча абсолютне значення інтегрального показника залишається в діапазоні «достатньо високий» для ВАТ «КВБЗ» та «задовільний» для ВАТ «КрКЗ».

Найбільш суттєвим в негативному аспекті виявився вплив зниження можливостей стійкого розвитку. На ВАТ «Кредмаш» рівень якості потенціалу залишився фактично без змін у межах позиції «задовільний». На ХК «АвтоКраз» у виді ВАТ рівень якості наближується до «0» і залишається низьким, що супроводжується різким зниженням інноваційного рівня виробничого потенціалу.

У процесі здійснення оцінки рівня використання виробничого потенціалу машинобудівного підприємства через оцінку ефективності його складових пропонується сукупність показників та їх чисельні величини на основі бальної оцінки за результатами анкетування керівників машинобудівних підприємств та спеціалістів у сфері дослідження виробничого потенціалу підприємства (табл.4).

Таблиця 4

Система показників оцінювання рівня використання виробничого потенціалу машинобудівного підприємства

основні фонди (<i>ОснФ</i>)	оборотні фонди (<i>ОбФ</i>)	Кадрова складова (<i>КР</i>)	Фінансова складова (<i>Фін</i>)	Управлінська складова (<i>Упр</i>)
показник фондівдачі (<i>Фв</i>); -коефіцієнт оновлення (<i>Кон</i>); -коефіцієнт придатності (<i>Кпр</i>); -коефіцієнт використання потужностей (<i>Кпот</i>); -рентабельність основних фондів (<i>Рос</i>)	-показник оборотності запасів (<i>Коб</i>); -коефіцієнт матеріалівдачі (<i>Кмат</i>); - рентабельність оборотних фондів (<i>Роб</i>)	-фондоозброєність (<i>Фоз</i>); -показник сталості персоналу (<i>Пст</i>); - зарплатовіддача (<i>Зв</i>); темп зміни продуктивності праці (<i>Тпр</i>); -коефіцієнт підвищення кваліфікації (<i>Ккв</i>)	-коефіцієнт автономії (<i>Кав</i>); -коефіцієнт фінансового левериджу(<i>Фл</i>); -коефіцієнт капіталізації прибутку (<i>Ккп</i>); -рентабельність активів (<i>Ра</i>); -фінансове забезпечення запасів (<i>Фоб</i>)	-оборотність залишків готової продукції (<i>Гоб</i>); -рентабельність витрат на управління (<i>Рв.упр</i>); - темпи оновлення технології (<i>Тон.т</i>).

Основою графоаналітичної моделі є багатокутник, що утворений векторами – структурними елементами виробничого потенціалу. Зовнішні межі формуються прямими, які поєднують 100-відсоткові значення за кожною складовою (ідеальний багатокутник виробничого потенціалу). Моделі рівня використання виробничого потенціалу для машинобудівних підприємств на прикладі ВАТ «КВБЗ» подані на рис.5.

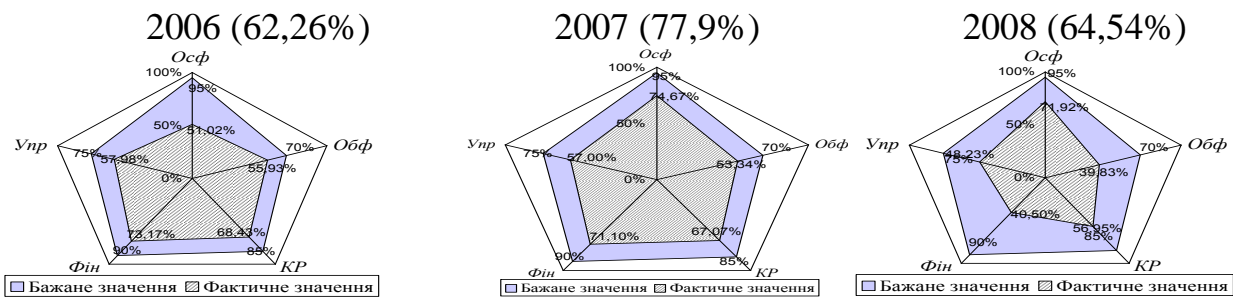

Рис. 5. Моделі рівня використання виробничого потенціалу машинобудівних підприємств

Моделі рис.5 є класичною інтерпретацією не тільки конгломеративності та синергійності різних складових виробничого потенціалу підприємства, а і підкреслюють агрегацію як різновид відносин між цілим та його частинами.

Суттєве зниження рівня виробничого потенціалу в кризових умовах притаманне всім підприємствам, що, перш за все, є реагуванням виробничого потенціалу на зміни зовнішнього середовища.

У третьому розділі «Розвиток методів оцінки формування та використання виробничого потенціалу машинобудівного підприємства» запропоновано методи оцінки виробничого потенціалу, які здійснюються за визначеними етапами та базуються на вимогах адекватності економічній суті категорії «виробничий потенціал», простоті освоєння, практичній значущості. При оцінці виробничого потенціалу машинобудівного підприємства використовується графоаналітична модель на основі багатокутника виробничого потенціалу. Її основа складається з векторів-перспектив згідно із збалансованою системою показників і визначає ступінь розвитку та стійкості виробничого потенціалу машинобудівного підприємства. Проведене дослідження формування прогнозу розвитку виробничого потенціалу машинобудівного підприємства з використанням методу рухомого середнього, Моделі Брауна, а також з використанням методу кореляційно-регресійного аналізу.

Основою економічної оцінки виробничого потенціалу є пропонувані інтегральні показники, що створює базу прогнозування. Важливу роль у підвищенні ефективності управління виробничим потенціалом машинобудівного підприємства відіграє його кількісна оцінка в розрізі збалансованої системи показників. Стан кожної із перспектив цієї системи можна оцінити за допомогою двох-трьох показників. У процесі формування всі показники підрозділяються на об'ємні (абсолютна сума) і структурні (відносні показники), які можуть бути розраховані з використанням методів економічного аналізу.

Оцінку виробничого потенціалу машинобудівного підприємства можна інтерпретувати як геометричну фігуру, яка виражає кількісну оцінку виробничого потенціалу. Сукупність об'ємних та структурних показників дає можливість всебічної оцінки виробничого потенціалу, оскільки, незважаючи на великий обсяг ресурсів, що характеризують вартісну складову, що, перш за все, свідчить тільки про вкладення ресурсів за певними перспективами збалансованої системи показників; у той же час, структурні показники дають можливість оцінити ефективність вкладення та використання означених ресурсів (рис. 6).

Висоту піраміди (H) визначають за критерієм «прибуток від операційної діяльності».

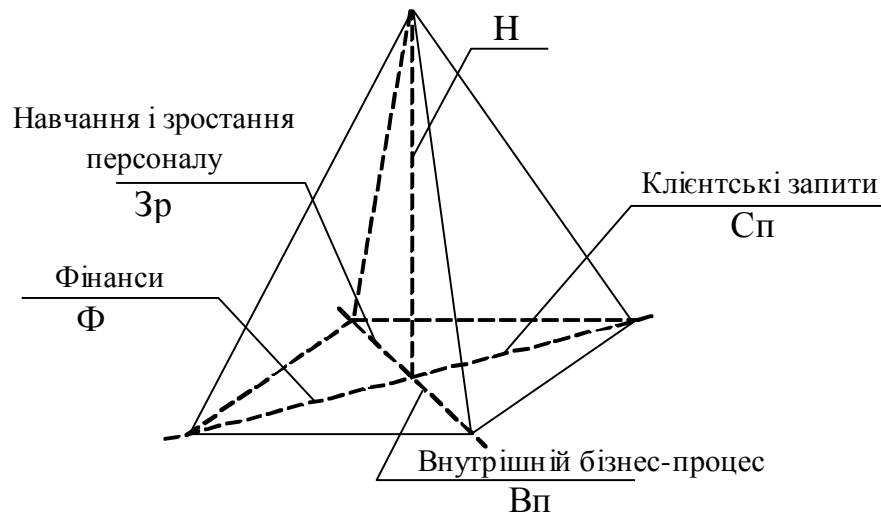

Рис.6. Графічна інтерпретація моделі кількісної оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства

При формуванні економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства вважається доцільним визначити залежності інтегрального показника рівня використання виробничого потенціалу машинобудівного підприємства (Y) від його кількісної оцінки (X_1) та показника якості виробничого потенціалу (X_2) у вигляді множинної лінійної регресії (табл.5).

Таблиця 5

Показники кореляційної залежності інтегрального показника рівня використання виробничого потенціалу машинобудівного підприємства від його кількісної оцінки (X_1) та показника якості (X_2)

Підприємство	ХК «АвтоКрАЗ» у виді ВАТ	ВАТ «Кредмаш»	ВАТ «КВБЗ»	ВАТ «КрКЗ»
Залежність	$Y = 49,18 + 389,064 X_1 + 2591,7 X_2$	$Y = 71,88 - 0,001 X_1 - 2,0 X_2$	$Y = 113,45 - 0,0000008 X_1 - 24,4 X_2$	$Y = 49,58 + 0,189 X_1 + 18,0 X_2$
Значущість коефіцієнтів	0,996	0,998	0,984	0,998
Фактичне значення F-критерію (Fp)	1171,54	123,629	269,95	2055,81
Критичне значення F-критерію (Fp)	4,26	4,965	4,26	4,26

Моделі підтверджують попередній висновок про значний вплив рівня якості виробничого потенціалу на рівень його використання. В той же час, на підприємствах ВАТ «Кредмаш» та ВАТ «КВБЗ», де рівень використання виробничого потенціалу навіть під впливом кризових явищ залишився достатньо високим, вплив X_1 та X_2 набуває негативних значень, кінцевий результат діяльності цих підприємств в існуючих умовах переважно сформований зовнішніми чинниками. На ВАТ «КрКЗ», а особливо, на ХК «АвтоКрАЗ» у виді ВАТ, де рівень використання виробничого потенціалу набуває негативної динаміки, зміни X_1 та X_2 мають високий вплив, оскільки характеризують рівень управління потенціалом та оперативне реагування менеджменту на зміни умов функціонування.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі представлено обґрунтування, теоретичне узагальнення та перспективне вирішення науково-практичної задачі розвитку методичних підходів формування економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівних підприємств. Основні висновки та результати, які одержано в ході дослідження, полягають у такому:

1. Обґрунтована необхідність та запропоновано більш узагальнююче визначення економічної категорії «виробничий потенціал підприємства», що сприяє формуванню бази подальшого розвитку підприємства з урахуванням сучасних тенденцій науково-технічного прогресу та створює підґрунтя для врахування особливостей окремих складових потенціалу при формуванні та оцінці можливостей розвитку підприємства.

2. Запропоновано визначення якості виробничого потенціалу як сукупності його ідентифікованих властивостей, яка в результаті їх синергетичної взаємодії сприяє абсолютній реалізації потенціалу як бази формування стратегії майбутнього розвитку підприємства.

3. Сформована система показників оцінювання рівня виробничого потенціалу машинобудівного підприємства, яка базується на поєднанні двох суперечливих принципів – повноти охоплення факторів впливу на потенціал підприємства та мінімальності кількості показників, які входять у запропоновану систему. Одержані оцінки дають змогу визначити рівень відповідності виробничого потенціалу підприємства обраним стратегіям в розрізі окремих складових.

4. Розроблена цілісна модель визначення раціональності поєднання складових виробничого потенціалу на базі збалансованої системи показників дозволяє враховувати динаміку показників структурних елементів виробничого потенціалу в рамках чотирьох взаємно інтегрованих основних проекцій: фінансів, клієнтської складової, внутрішніх бізнес-процесів, навчання і зростання персоналу. Такий підхід особливо важливий при реалізації обраної стратегії розвитку, оскільки створюються умови визначення та оцінки позитивних та проблемних позицій.

5. Запропоновано засіб визначення рівня якості виробничого потенціалу на основі розробленої економіко-математичної моделі, який узагальнює оцінки рівня гнучкості, стійкості, інноваційного рівня, санаційної спроможності виробничого потенціалу машинобудівного підприємства та сприяє визначенню найбільш доцільної для даного підприємства стратегії розвитку з урахуванням стану його виробничого потенціалу.

6. Розроблено графоаналітичну модель оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства на основі застосування багатокутника виробничого потенціалу. Універсальний характер такої моделі дозволяє варіювати номенклатуру оцінюваних параметрів, виходячи з інформаційних можливостей, рівня кваліфікації експертів, ступеня спеціалізації виробництва.

7. Запропоновано проводити прогнозування розвитку виробничого потенціалу машинобудівного підприємства на основі комплексного підходу з урахуванням відповідних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. В результаті формується кількісна оцінка економічних явищ та визначаються результати взаємодії показників ефективності складових виробничого потенціалу в динаміці.

8. Результати дослідження впроваджені на ВАТ «КВБЗ», ВАТ «Кредмаш» та в навчальному процесі Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Квятковская Л.А. Значение классификационных характеристик оборотных фондов для определения эффективности их использования / Л.А. Квятковская // Регіональні перспективи. – Кременчук: Асоціація «Перспектива». – 2002. – №5 (24). – С. 95–98.
2. Квятковська Л.А. Методологічні засади розрахунку рівня фінансової стійкості підприємства / Л.А.Квятковська // Економіка Крима. – Симферополь: ТНУ ім. В.И. Вернадского. – 2007. – № 21. – С. 61 – 64.
3. Дзюбан В.С. Економічні аспекти розробки програми сталого розвитку підприємства / В.С. Дзюбан, Л.А. Квятковська // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2007. – № 15. – С.109 –119. *Здобувачем визначена роль складових виробничого потенціалу в формуванні стратегії сталого розвитку підприємства.*
4. Квятковська Л.А. Значення фінансової складової при досягненні економічної стійкості підприємства в умовах конкурентного середовища / Л.А. Квятковська, Л.О. Цвіркун, О.В. Роман // Економіка: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць: в 6 т. – Дніпропетровськ: ДНУ. – 2009. – Т. 3, Вип.248. – С. 602–607. *Здобувачем обґрунтовано критерії забезпечення економічної стійкості підприємства.*
5. Квятковська Л.А. Формування економічної категорії «виробничий потенціал» / Л.А. Квятковська // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2009. – № 36. – С. 48-54.
6. Квятковська Л.А. Роль інновацій у формуванні виробничого потенціалу машинобудівного підприємства України / Л.А. Квятковська, І.В. Мовчан // Економіка: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць: в 10 т. –Дніпропетровськ: ДНУ. – 2009. – Т.8, Вип.256. – С. 1948 - 1953. *Здобувачем систематизовано фактори впливу на формування основних характеристик виробничого потенціалу машинобудівного підприємства.*
7. Квятковська Л.А. Вплив якості виробничого потенціалу на рівень ефективності діяльності машинобудівного підприємства / Л.А. Квятковська // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2010. – № 36-1' – С. 153-161.
8. Квятковська Л.А. Оцінка оптимальності стратегії формування фінансової складової виробничого потенціалу підприємства / Л.А. Квятковська // Економіка: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць: в 7 т. –Дніпропетровськ: ДНУ. – 2010. – Т.1., Вип.259. – С. 29-35.
9. Квятковська Л.А. Формування оцінки ефективності виробничого потенціалу промислового підприємства з використанням збалансованої системи показників [Електронний ресурс] / Л.А. Квятковська // Ефективна економіка. – 2010. – № 6. – Режим доступу до журн.: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=238>

10. Квятковська Л.А. Оцінка та особливості розвитку виробничого потенціалу підприємства (на прикладі машинобудівних підприємств Полтавщини) / Л.А.Квятковська // Регіональна бізнес – економіка та управління. Науковий, виробничо –практичний журнал. – Вінниця: Вінницький фінансово –економічний університет. –2010. – №2 (26). – С.107-114.

11. Маслак О.І. Система показників оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства [Електронний ресурс] / О.І.Маслак. Л.А. Квятковська // Ефективна економіка. – 2010. – № 9. – Режим доступу до журн.: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=298>

12. Квятковська Л.А. Гнучкість підприємства в умовах конкурентного середовища [Електронний ресурс] / Л.А.Квятковська // Сборник материалов XII международной научно-практической конференции [«Проблемы и перспективы инновационного развития экономики»], (Киев ; Херсон ; Симферополь, 10 –15 сентября 2007 г.) / М-во образования и науки Украины, Национальная академия наук Украины, Херсонский областной совет, Центр исследований науч.-технич. потенциала и истории науки им. Г.Н. Доброва НАН Украины, Творч. союз науч. и инженерных объедин. (обществ) Крыма, Междунар. центр инновац. технол. и гуманитарного сотрудничества – Скадовск, 2007. – С. 438 – 440. – Режим доступу до журн.: www.incom-conference.org.ua.

13. Квятковська Л.А. Основні елементи системи економічної стійкості підприємства / Л.А. Квятковська // Матеріали Міжнародної науково – практичної конференції [«Перспективи розвитку ринку науково-технічної продукції України та країн Африки»], (Київ, 22 листопада 2007 р.) / Український інститут науково-технічної і економічної інформації – К.: УкрІНТЕІ, 2007. – С. 27 - 29.

14. Ігнатова Н.Є. Систематизація факторів впливу на рівень продуктивності праці / Н.Є. Ігнатова, Л.А. Квятковська // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [«Проблеми праці та соціальних технологій у промисловому регіоні: теорія та практика»] / (Луганськ, 5 – 6 грудня 2008 р.) / Державний заклад «Луганський інститут праці та соціальних технологій». – Луганськ: ЛППСТ, 2008. – С. 92 - 96. *Здобувачем уточнена система виробничих факторів.*

15. Квятковська Л.А. Визначення інноваційного рівня виробничого потенціалу підприємства / Л.А.Квятковська // Тези доповідей III міжнародної науково-практичної конференції [«Управління інноваційним розвитком в Україні: проблеми, перспективи, ризики»], (Львів, 20 – 21 травня 2010 р.) / Національний університет «Львівська політехніка». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 196.

16. Квятковська Л.А. Основні положення методики оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства / Л.А. Квятковська // Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції [«Підприємницька діяльність в Україні: проблеми розвитку та регулювання»], (Київ, 27 – 28 травня 2010 р.) / МІБО КНЕУ. – К.: МІБО КНЕУ, 2010. – С. 110 - 113.

АНОТАЦІЇ**Квятковська Л.А. Економічна оцінка виробничого потенціалу машинобудівного підприємства. – Рукопис.**

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний технічний університет «ХПІ», Харків, 2010.

Дисертаційна робота присвячена дослідженню формування економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівного підприємства в сучасних умовах розвитку економіки України. Виробничий потенціал пропонується визначати як спроможність господарюючого суб'єкта за умов прогресивності управлінського механізму та впровадження найновіших досягнень науково-технічного прогресу, економіки знань, використовувати сукупність наявних та резервних ресурсів для виробництва максимально можливого обсягу конкурентоспроможної продукції, досягнення стійкого положення на ринку та вирішення задач стратегічного розвитку.

На базі комплексного підходу у роботі пропонуються методичні положення економічної оцінки виробничого потенціалу машинобудівних підприємств у перспективах збалансованої системи показників з метою визначення можливостей реалізації обраної стратегії розвитку на підприємствах машинобудівної галузі. Пропонований методичний підхід визначення економічної оцінки виробничого потенціалу підприємства включає такі основні елементи: оцінку раціональності поєднання складових виробничого потенціалу, визначення рівня якості виробничого потенціалу, оцінку рівня використання виробничого потенціалу, кількісну оцінку виробничого потенціалу машинобудівного підприємства.

Основні положення роботи підтверджені практичними результатами їх впровадження на підприємствах машинобудівного комплексу.

Ключові слова: машинобудівне підприємство, потенціал, виробничий потенціал, синергія, конгломеративність, стійкий розвиток, гнучкий розвиток, якість виробничого потенціалу, моніторинг діяльності підприємств, діагностика діяльності підприємств.

Квятковская Л.А. Экономическая оценка производственного потенциала машиностроительного предприятия. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 - экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Национальный технический университет «ХПИ», Харьков, 2010.

Диссертационная работа посвящена исследованию процесса определения экономической оценки производственного потенциала машиностроительного предприятия в современных условиях развития экономики Украины. Производственный потенциал предлагается определять как возможность хозяйственного субъекта при условиях прогрессивности управленческого механизма

и внедрения новейших достижений научно-технического прогресса, экономики знаний использовать совокупность имеющихся и резервных ресурсов для производства максимально возможного объема конкурентоспособной продукции, достижения стойкого положения на рынке и решения задач стратегического развития.

На базе комплексного подхода к определению производственного потенциала предприятия как сложной экономической категории в работе обоснованы методические положения определения экономической оценки уровня производственного потенциала машиностроительных предприятий с целью выявления возможностей реализации избранной стратегии развития на предприятиях машиностроительной отрасли.

Предлагаемый методический подход экономической оценки производственного потенциала предприятия включает такие основные элементы: оценку рациональности структуры производственного потенциала, определение уровня качества производственного потенциала, оценку уровня использования производственного потенциала, количественную оценку производственного потенциала машиностроительного предприятия.

Предлагаемая схема определения рациональности сочетания структурных элементов производственного потенциала на базе сбалансированной системы показателей позволяет учесть динамику показателей структурных элементов производственного потенциала в рамках четырех взаимно интегрированных основных проекций: финансов, клиентской составляющей, внутренних бизнес-процессов, учебы и роста персонала. Такой подход особенно важен при реализации стратегии развития, поскольку создаются условия для определения и оценки позитивных и проблемных позиций.

Предложен способ расчета уровня качества производственного потенциала, который предусматривает использование модели, обобщающей оценки уровня гибкости, стойкости, инновационного уровня, санационной возможности производственного потенциала машиностроительного предприятия и дает возможность определить наиболее целесообразную для данного предприятия стратегию развития с учетом состояния его производственного потенциала.

В работе разработана графоаналитическая модель оценки производственного потенциала машиностроительного предприятия на основе использования многоугольника производственного потенциала, которая позволяет определить наиболее проблемные аспекты его функционирования и развития. Универсальный характер данной модели позволяет варьировать номенклатуру оцениваемых параметров, исходя из информационных возможностей, уровня квалификации экспертов, степени специализации производства.

Использование методов статистического факторного анализа и метода выделения диагностических признаков дают возможность определить параметры оценки ограниченного количества наиболее информативных показателей и разработать схему формирования интегрального показателя оценки производственного потенциала машиностроительного предприятия. Он комплексно характеризует уровень управления, использование основных и оборотных фондов, производственные мощности; объем и направления капиталовложений, которые

определяют производственную политику, научно-исследовательский потенциал, финансовое обеспечение, состояние и квалификацию трудовых ресурсов. Преимуществами такого методического подхода является инвариантное строение интегрального показателя, который создает базу для его прогнозирования, а, следовательно, может быть основой для совершенствования деятельности предприятия.

Основные положения работы подтверждены практическими результатами их внедрения на предприятиях машиностроительного комплекса.

Ключевые слова: машиностроительное предприятие, потенциал, производственный потенциал, синергия, конгломеративность, устойчивое развитие, гибкое развитие, качество производственного потенциала, мониторинг деятельности предприятий, диагностика деятельности предприятий.

Kvyatkovska L.A. Economic Evaluation of Productive Potential of Engineering Enterprise.

– Manuscript.

The dissertation is presented to obtain Candidate's Degree in Economics in Specialty 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (according to economic activity types). – National Technical University “KPI”, Kharkiv, 2010.

The paper deals with the study of economic evaluation of productive potential at engineering enterprise within modern conditions of Ukrainian economic development. It has been focused on the determining the productive potential as an ability of managing subject under conditions of the managerial mechanism progressiveness and application of scientific-technical progress achievements in order to use the complex of actual and reserved resources to produce maximum output of competitive product, to obtain stable position at the market and to solve problems of strategic development.

On the base of complex approach the methodological statements of productive potential economic evaluation at engineering enterprise in perspectives according to the BALANCED SCORECARD – BSC with the purpose of definition of possibilities of realization of the chosen development strategy at engineering enterprise have been suggested in the paper.

The suggested methodological approach of a productive potential economic evaluation at enterprise includes the following components: evaluation of expediency of productive potential components combination, determination of productive potential quality level, evaluation of productive potential application level, productive potential quantitative assessment of engineering enterprise.

The basic provisions of the paper have been confirmed with practical results of their application at the enterprises of the engineering complex.

Key words: enterprise, potential, productive potential, synergy, conglomerativeness, stable development, flexible development, production potential quality, monitoring of activity of enterprises, diagnostics of activity of enterprises.

определяют производственную политику, научно-исследовательский потенциал, финансовое обеспечение, состояние и квалификацию трудовых ресурсов. Преимуществами такого методического подхода является инвариантное строение интегрального показателя, который создает базу для его прогнозирования, а, следовательно, может быть основой для совершенствования деятельности предприятия.

Основные положения работы подтверждены практическими результатами их внедрения на предприятиях машиностроительного комплекса.

Ключевые слова: машиностроительное предприятие, потенциал, производственный потенциал, синергия, конгломеративность, устойчивое развитие, гибкое развитие, качество производственного потенциала, мониторинг деятельности предприятий, диагностика деятельности предприятий.

Kvyatkovska L.A. Economic Evaluation of Productive Potential of Engineering Enterprise. – Manuscript.

The dissertation is presented to obtain Candidate's Degree in Economics in Specialty 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (according to economic activity types). – National Technical University "KPI", Kharkiv, 2010.

The paper deals with the study of economic evaluation of productive potential at engineering enterprise within modern conditions of Ukrainian economic development. It has been focused on the determining the productive potential as an ability of managing subject under conditions of the managerial mechanism progressiveness and application of scientific-technical progress achievements in order to use the complex of actual and reserved resources to produce maximum output of competitive product, to obtain stable position at the market and to solve problems of strategic development.

On the base of complex approach the methodological statements of productive potential economic evaluation at engineering enterprise in perspectives according to the BALANCED SCORECARD – BSC with the purpose of definition of possibilities of realization of the chosen development strategy at engineering enterprise have been suggested in the paper.

The suggested methodological approach of a productive potential economic evaluation at enterprise includes the following components: evaluation of expediency of productive potential components combination, determination of productive potential quality level, evaluation of productive potential application level, productive potential quantitative assessment of engineering enterprise.

The basic provisions of the paper have been confirmed with practical results of their application at the enterprises of the engineering complex.

Key words: enterprise, potential, productive potential, synergy, conglomerativeness, stable development, flexible development, production potential quality, monitoring of activity of enterprises, diagnostics of activity of enterprises.

Kvyatkovska

КВЯТКОВСЬКА ЛЮБОВ АБРАМІВНА

**ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ
МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск к.е.н., доц. Маслак О.І.

Підписано до друку 16.02.14р. Формат
Папір офсетний. Друк офсетний. Обсяг 0,9 ум.-друк. арк.
Наклад 100 прим. Зам. № 13394

Надруковано
м. Кременчук, вул Першотравнева, 20, кор.10
(05366) – 3-61-09